

ПАВЛЕНКО Тетяна⁵³

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського
НАПН України, м. Київ, Україна

ORCID: 0000-0003-3244-7897

E-mail: tetana1806@gmail.com

МІСІЯ ОСВІТЯНСЬКИХ БІБЛІОТЕК У РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ

Розкрито інформаційну місію освітнянських бібліотек в освітньо-науковому просторі України в реаліях сьогодення. Аргументовано значення забезпечення доступу до інформації наукових, науково-педагогічних, педагогічних працівників. Запропоновано онлайн-ресурси як інструмент надання віддаленим користувачам безоплатного доступу до надійної інформації.

Ключові слова: освітнянські бібліотеки, електронні ресурси, вебсайт.

***Mission of Educational Libraries in Today's Realities.** The importance of providing access to information for scientific, scientific-pedagogical, pedagogical workers is argued. Online resources are proposed as a tool for providing remote users with free access to reliable information.*

Keywords: Educational Libraries, Electronic Resources, Website.

Вступ. Війна, що триває в Україні, докорінно змінила життя всього українського народу, зокрема порушила і звичний ритм роботи бібліотечних установ, спровокувала багато серйозних викликів, загроз, вплинула на всі без винятку сфери життя українців, навчила швидко реагувати на зміни, знаходити рішення в умовах невизначеності та ризиків. Бібліотеки швидко адаптувалися до нових реалій і потреб часу. Змістилися акценти в пріоритетності базових функцій бібліотек, адже вони як соціально орієнтовані установи зосередилися на консолідації українського народу на шляху до перемоги над загарбником, що значно підвищило їхню соціальну роль і позитивно вплинуло на відповідальність перед суспільством загалом.

Мета, методи і підходи. Мета публікації – розкрити інформаційну роль освітнянських бібліотек в освітньо-науковому просторі України в умовах воєнного стану. Для реалізації зазначеної мети використано теоретичні дослідницькі методи. У процесі дослідження проаналізовано вебсайти освітнянських бібліотек.

Основні результати. Місія освітнянських бібліотек під час війни полягає в забезпеченні доступу до інформації, знань і культурних ресурсів для людей, які переживають воєнні конфлікти. Бібліотеки стали центрами, де люди можуть отримати необхідну інформацію для виживання, навчання та підтримки. Надають доступ до книжок, журналів, інтернету та інших ресурсів, які допоможуть людям зберегти свою гідність та надію навіть попри війну. У нинішніх умовах освітнянські бібліотеки ефективно розвивають інформаційно-консультативну діяльність з правових, соціальних, психологічних питань, питань охорони здоров'я, створюючи

⁵³ ©ПАВЛЕНКО Тетяна (PAVLENKO Tetyana)

тематичні колекції інформаційних ресурсів і залучаючи відповідних фахівців. На вебсайтах багатьох освітянських бібліотек з'явилися нові рубрики, де розміщено корисні посилання для педагогічної спільноти (науковців, викладачів, вчителів, здобувачів освіти).

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського (далі – ДНПБ) як координаційний, науково-методичний центр мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН у цей тяжкий час всебічно підтримує громадян. Зокрема, на вебсайті в рубриці «Бібліотечному фахівцю» започатковано нову сторінку «Бібліотеки в реаліях війни» [1] <https://dnpb.gov.ua/ua/biblioteku-v-realiyakh-viyny/>, у якій вміщено добірку нормативних документів з мережі Інтернет та корисні ресурси на допомогу освітянам, науковцям, бібліотекарям, батькам. Нині, як ніколи, актуальне питання про інформаційну політику. Завдяки ресурсу «Бібліотеки в реаліях війни» користувачі можуть отримати доступ до офіційної інформації (електронні джерела) про діяльність органів державної влади: «Нормативні документи та юридичні поради на період воєнного стану», «Збереження культурної спадщини українських установ. Пропозиції зарубіжних партнерів», «Про оплату праці працівників закладів освіти», методичні рекомендації «Безпечне освітнє середовище: надання індивідуальної підтримки учням з особливими освітніми потребами під час підготовки для реагування на надзвичайні ситуації».

На сторінці «Бібліотеки в реаліях війни» надано корисні ресурси на допомогу освітянам, науковцям, бібліотекарям, батькам. Наприклад, на сторінках електронного ресурсу «На допомогу біженцям та вимушено переміщеним особам» розміщено інформацію на випадок зникнення мобільного зв'язку, поради для тих, хто опинився в скрутних обставинах, корисні посилання на платформу «Взаємодія» та ін. Зібрано інформацію, яка може бути корисною в бесідах з дітьми про мінну небезпеку, війну, а також низку посилань і порад для надання швидкої «психологічної допомоги» дітям від Світлани Ройз та МОН України та ін. У ресурсі «Діяльність бібліотек в умовах війни» подано фотоматеріали бібліотек, які постраждали внаслідок бойових дій, є посилання на сайт, створений Міністерством культури та інформаційної політики України <https://culturecrimes.mkip.gov.ua>, куди можна надати інформацію про зафіксовані воєнні злочини проти людяності, які скоїла армія росії. Відеопрезентація «Інформаційний фронт освітянських бібліотек» (<https://tinyurl.com/y7dhc53k>) висвітлює виставки-огляди, відіопрезентації, які відображають діяльність ДНПБ, Львівської обласної науково-педагогічної бібліотеки, бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського, Кам'янець-Подільського університету імені І. Огієнка, Київського столичного університету імені Бориса Грінченка та інших в умовах воєнного стану.

На сторінці «Бібліотеки в реаліях війни» представлено ресурси «Мапа з 388 просторами за кордоном, де розміщені українські книжки», «З Україною в серці» та ін. Попри повномасштабну війну бібліотеки як центри культури розміщують матеріали, які сприяють вихованню поваги до рідної мови. Гарним прикладом є ресурс «Нація нескорених» (мобілізація думок або слів) (<http://www.library.tnpu.edu.ua/index.php/natsiya-peskokrenikh>) наукової бібліотеки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Користувачам запропоновано вірші та відеоролики, які розповідають про вторгнення країни-агресора росії в Україну. Для військовослужбовців, які виконують бойові завдання, тренуються на військових полігонах, задля покращення їх психологічного стану та рівня самоосвіти на сайті бібліотеки ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» створено ресурс «Електронна військова бібліотека» (<https://www.ukrmilitary.com/p/military-library.html>). Заслугує на увагу проєкт «Життя, обірване війною: книга пам'яті Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя» (<https://tinyurl.com/5n8errfr>), започаткований Бібліотекою імені академіка М. О. Лавровського Ніжинського державного університету імені М. Гоголя з метою вшанування та збереження пам'яті про всіх загиблих студентів, випускників, співробітників та викладачів внаслідок збройної агресії рф проти України.

Висновки. Отже, роль освітянських бібліотек під час війни зростає, адже в цей трагічний історичний період для нашої країни вони є потужним науково-освітнім інформаційно-комунікаційним центром, який відкритий для співпраці та допомоги, здійснює науково-інформаційний супровід освіти і науки.

Список використаних джерел:

1. Бібліотеки в реаліях війни. *Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського* : [офіц. вебпортал]. Київ, 2023. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/biblioteku-v-realiyakh-viyny/> (дата звернення: 21.03.2024).
2. Науково-інформаційна діяльність провідних освітянських бібліотек – 2023 : довідник / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; [уклад.: О. Л. Гончаренко, К. Б. Щегельська ; наук. ред. Л. О. Пономаренко]. Вінниця : ТВОРИ, 2023. 112 с. URL: https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2023/08/directory_2023.pdf (дата звернення: 21.03.2024).
2. Сердюк С., Герасимова С. Бібліотеки України під час війни: адаптація до нових реалій та визначення пріоритетів. *Бібліотечний форум: історія, теорія і практика*. 2022. № 3(29). С. 9–14.

References:

1. Biblioteky v realiyakh viiny. *Derzhavna naukovo-pedahohichna biblioteka Ukrainy imeni V. O. Sukhomlynskoho* : [ofits. vebportal]. Kyiv, 2023. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/biblioteku-v-realiyakh-viyny/> (data zvernennia: 21.03.2024).
2. Naukovo-informatsiina diialnist providnykh osvitianskykh bibliotek – 2023 : dovidnyk / NAPN Ukrainy, DNPB Ukrainy im. V. O. Sukhomlynskoho ; [uklad.: O. L. Honcharenko, K. B. Shchegelska ; nauk. red. L. O. Ponomarenko]. Vinnytsia: TVORY, 2023. 112 s. URL: https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2023/08/directory_2023.pdf (data zvernennia: 21.03.2024).
2. Serdiuk S., Herasymova S. Biblioteky Ukrainy pid chas viiny: adaptatsiia do novykh realii ta vyznachennia priorytetiv. *Bibliotechnyi forum: istoriia, teoriia i praktyka*. 2022. № 3(29). S. 9–14.